

بیانیه انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری پیرامون مسئولیت‌های اخلاقی و علمی برای جلوگیری از گسترش شیوع کرونا

گزارش‌های رسمی و غیررسمی، مطالعات و تحقیقات علمی و مشاهدات و تجربیات عمومی حاکی از آن است که متأسفانه شیوع کرونا در کشور پس از طی دورهای مهاد و کاهش روبه گسترش نموده و همه‌گروه‌ها و قشرهای اجتماعی را در همه مناطق ایران در معرض تهدید قرار داده است. افزایش بیش از حد انتظار قربانیان، گستردگی ابتلا، فرسایش و شهادت پزشکان و پرستاران و کادرهای درمان، خسارت‌های جانی، روانی، اجتماعی و اقتصادی ابتلای پیاپی نخبگان و سرمایه‌های علمی و فرهنگی و هنری جامعه، مداوم برگردانها و بی‌قراری‌های شهروندان افزوده و سلامت تن و روان جامعه را به مخاطره جدی کشانده است. آنچه بر هیچ‌کس شرایط و نگرانی علمی در این وضعیت می‌افزاید سیاسی شدن تصمیمات رسمی، کاهش اعتماد عمومی و مشارکت بنگانی به فرایند مقابله با کرونا و بی‌توجهی مداوم و تشدید زنجیره انتقال ویروس کووید ۱۹ در سطح مختلف اجتماعی است.

در این وضعیت تقاضای بنگانی بر سر اصول اخلاقی و علمی موثر و مشارکت فعال نهادهای علمی، مدنی و حرفه‌ای، شخصیت‌ها و گروه‌های اجتماعی مورد وثوق عموم ضروری است، از این رو انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری بنابه مسئولیت علمی و مدنی خود در ادامه بیانیه توصیه‌های راهبردی برای مواجهه موثر جامعه با وضعیت پسا کرونایی که در خرداد ماه سال جاری منتشر شد، نکات ذیل را یادآور می‌شود:

۱) جامعه، نظام و عموم شهروندان بطور مدام نیازمند ارجاع تمامی رویکردها، برنامه‌ها، کنش‌ها و رفتارهای خود به مبانی و اصول اخلاقی هستند. در همه وضعیت‌های اضطراری، درمان‌گران و پیشگراان برای مواجهه با شیوع ویروس کرونا و امواج مختلف آن نمیتوان و نباید از تقدم اخلاق و حفظ جان و سلامت انسان با بر سیاست، اقتصاد و مدیریت غافل ماند. همچنانکه در بیانیه ۱۳۹۹/۳/۳۱ انجمن آمداد شرایطی به سر می‌بریم که زندگی فردی و اجتماعی تا زمان نامعلومی مواجه با ویروس کووید ۱۹ است. باید نظام مدیریتی کشور در جامعه و شهروندان قدرت انطباق، تاب‌آوری و توانمندی در قبال آن را مسئولیتی و قوه‌پذیر بدانند.

۲) اخلاق علمی ایجاب میکند که با توجه به نامتین بودن و ناشناختگی همه ابعاد ویروس و وجود ابهامات علمی، بر حداقل تفاهم حوزه‌های مختلف علوم در تین سال‌میش روی جامعه تفاهم کنیم، این ضرورت شامل توافقی ماندگاری خطر و در هم تنیدگی آن با حیات زیستی، حیات روانی و اجتماعی، حیات اقتصادی، حیات فرهنگی و حتی حیات سیاسی و توافقی بر سر عوامل مشهود و موثر در عود بیماری و توافقی بر سر رویکردها و تجارب موفق جهانی و بومی در مهاد و یا کاهش مخاطرات است.

۳) در شرایط مخاطره و بقا و کسترش زنجیره انتقال بیماری حفاظت از حیات انسانی، اولویت عقلانیت و تدبیر مدیریت بحران، مبتنی بودن تصمیمات و دستورالعمل‌ها بر ارزیابی‌های همه‌جانبه علمی (اپیدمیولوژیک، ایمنولوژیک، روانشناسانه و جامعه‌شناسانه) و نهایتاً ثبات و قاطعیت در پیشبرد سیاست‌های ملی و تصمیمات نهادی مسئول از جمله مبانی و اصول مهم اخلاق علمی و سیاستی به شمار می‌آیند.

۴) در وضعیت کنونی که نگرانی‌ها و اضطراب‌های روانی دربارۀ خیز جدید کرونا در کشور یعنی‌های فردی و جمعی را در معرض مخاطره قرار داده است، رخدادهای مختلف پیشروی جامعه را که می‌توانند به دلیل استعداد تجمع و ابعاد خطر شیوع بیماری باشند باید با کلیه بر مبنای و ضرورت‌های بند ۳ در نظر گرفت و برای هر یک به تفکیک دستورالعمل‌های واضح‌تر، لازم‌الاجرا و فراگیر استخراج کرد، برگزاری مراسم سوگواری ماه محرم، آزمون‌های سراسری، بازگشایی مدارس و دانشگاه‌ها و اجتماعات عمومی از این جمله‌اند.

۵) صداقت مسئولان و نهادهای رسمی در سخن گفتن و ارتباط با مردم پیش شرط بالابردن سطح اعتماد و مشارکت عموم برای مهار کرونا است، از این رو ارائه شفاف، مستمر و واقعی وضعیت بیماری در افکار عمومی و ضرورت اطلاع‌رسانی جامع و دور از خدشه‌ناپذیری کرونا اکنون بیشتر از گذشته است.

۶) ضرورت عدالت در مقابله با کرونا ایجاب می‌کند که به بخش‌های آسیب‌پذیر جامعه در وضعیت کنونی بیشتر توجه شود: سالمندان و کودکان، حاشیه‌نشینان شهری، روستائیان دور افتاده، دهک‌های پایین جامعه، زندانیان، معزنان، کودکان کار و نظایر آنها نیازمند حفاظت و صیانت بیشتر هستند.

۷) انضباط و انجام سیاستی و اجرایی و ثبات تصمیم‌گیری و پذیرش دشواری‌های آن بر پایه اولویت حفظ حیات و جان انسان با نسبت به هر ضرورت و مصلحت دیگر یک اصل مهم اخلاقی است.

۸) حضور موثر عالمان، دانشمندان، روشنفکران، هنرمندان، نویسندگان، فعالان مدنی و سیاسی و گروه‌های مرجع و نهادهای مدنی و علمی و حرفه‌ای که می‌توانند ظرفیت قهپی‌سازی فضای عمومی جامعه را در برگزاری مراسم و آیین‌های مذهبی، فرهنگی و اجتماعی و انجام آنها به تناسب الزامات کرونایی انجام دهند و غنینه‌های اساسی اخلاقی است. به ویژه با فرارسیدن ماه محرم نیاز است که جامعه دیندار و شخصیت‌ها و نهادهای متبوع و منظر به تین هر چه بیشتر و موثرتر زیست مومنان سازگار با دستورالعمل‌های بهداشت و سلامت پیدا کنند.

۹) نهادهای آموزشی، تربیتی و ترویجی و نیز رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی بیش از هر زمان نیازمند نظام‌نامه اخلاقی و علمی هستند.

۱۰) حفظ و حراست از سرمایه‌های بی‌بدل علمی و تخصصی پزشکی کشور با تأمین امکانات یعنی و حفاظتی ضروری و جلوگیری از فرسایش کادری درمانی با کاهش بار بیماری از طریق برنامه‌ریزی برای رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی و پیشگیری توسط عموم جامعه مسؤلیتی مهم بر عهده دولت، نهجگان و نهادهای مدنی است.

انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری

شهریور ماه ۱۳۹۹